

Flerspråkighet i Sverige (FLIS)

Minnesanteckningar från nätverksträff i Malmö 14 oktober 2025

Närvarande

- Simeon Oxley Uppsala Kommun,
- Charlotta Olvegård & Marie Rydenvald Göteborg universitet
- Anna Flyman Matsson Lund universitet
- Kristina Ansaldo Stockholm stad
- Elin Persson Göteborg stad
- Anne Reath Warren Uppsala universitet
- Karin Pettersson, Stockholm universitet
- Jenny Rosén Stockholm universitet
- Niclas Abrahamsson, Stockholm universitet
- Helena Nilsson Malmö stad
- Anders Agebjörn Malmö universitet

Nästa möte

Nästa möte blir på Zoom onsdag 11 mars, 2026, kl. 9.00-12.00 med två pauser. Vi väljer att inte ha något specifikt tema. Anders kommer att skicka en kallelse med möteslänk.

Runda

Efter välkomstord från Anders och Helena började mötet med rapporter från nätverkets olika representanter.

Malmö stad: En fundering från Helena är att när antalet nyanlända elever sjunker, vad händer med synen på flerspråkighet? Det verkar ske en förändring.

Neddragningar centralt påverkar stödet för skolorna.

Lärarna får erbjudande att i samverkan med MAU bli behörig i SVA. Det pågår en insats för läs- och skrivutveckling för F–9 centralt för att stödja skolenheter att själva utveckla en plan för läs- och skrivutveckling.

SVA-luppen kommer att redigeras under VT 2026 men än så länge har verktyget mottagits positivt. Det är nu obligatoriskt att den används i Malmö. Bedömning om behov av sva blir mer likvärdig när alla skolor gör lika.

En utmaning är rektorns kompetens och förståelse för andraspråksperspektivet. En annan utmaning är att begreppet SKUA är så utbredd att det slutar vara bra för den som är i behov av det. Är det språkutvecklande eller andraspråkutvecklande kan vara en lösning.

Malmö universitet: Många som läser SVA som andraämnen, men inga nya som läser SVA som första ämne. Nya doktorandtjänster kommer. Utredning om lärarutbildning kan få konsekvenser, men än finns

det ingen proposition. Eventuellt innebär den så kallade "Malmömodellen" en tradition i lärarutbildning som krockar med det nya förslaget.

Frågeställning från Stockholm: Finns något i SVA-lärarutbildning som beskriver hur SVA ser ut i praktiken? Kanske finns det för lite fokus i lärarutbildning på styrdokument och t.ex. bedömning.

Lund universitet: Personaltätheten har fördubblats med två nya lektorer. Läge att kunna bygga något. SVA är nu större än SVE. SVA höll på att läggas ner, men nu är det åter i gång med 21 antagna med de flesta med det som förstaämne. SVA-lärare har svårt med grammatik vilket understryks av arbetet med revideringen av SVA-luppen. Anna är bekymrad över avsaknaden av grammatik i SVA i underlaget till nya kursplaner (som ska börja gälla 2027 eller 2028). Helena har skrivit en masteruppsats om behovsbedömning som är väl värd att läsa.

Göteborg stad: Fler nyanlända än i fjol. Behörighetsutbildning pågår: 24 går den. Projekt om kartläggning av ordförråd av elever åk 5–7. Lågskolresultat har kopplats till läsförmåga och lektorn som ska in i utbildningsförvaltning ska arbeta vidare med detta.

Det är svårt att bedöma vilka elever som ska in till anpassad skola. Det är också svårt att skilja språk från IF. Många tror att SVA är lättare än SVE. Det saknas kompetens och fortbildning för personal om andraspråksperspektiv. De önskar kompetensutveckling om SVA men orkar inte riktigt gå på den.

Göteborg universitet: Arbetet börjar med ändringar i lärarutbildning inför Lgr27 i olika arbetsgrupper och större grupper. Diskurser om språk verkar ha försvunnit vilket är skrämmande, anser representanter.

Det finns ny personal på plats eller på ingång: projekt finns om segregation och språk. Ny profil: svenskämnets didaktik. TISUS-test försvinner från GU (igen). Lärarlyftskurser pågår, ganska många, men få på avancerad nivå.

Övrigt: nätverksträff för lärarutbildare för SVA- kanske läggs sent i maj (en torsdag eller fredag).

Stockholm Stad: Fortsatt minskning av antalet nyanlända elever vilket påverkar tjänsteläget på både mottagningsenheten START och modersmålsenheten Språkcentrum.

Kompetenshöjande utbildningar i svenska som andraspråk arrangeras av förvaltningen. I egen regi genomförs för tredje året i rad en kurs i svenska som andraspråk för lågstadielärare samt en poänggivande fortbildning (i samverkan med Högskolan Väst) i svenska som andraspråk för lärare med behörighet i svenska på mellanstadiet.

Stockholm stad deltar även i Stockholm Teaching & Learning Studies (STLS), en plattform för undervisningsutvecklande ämnesdidaktisk forskning, utvecklad av och för lärare i samverkan med Stockholms universitet och regionala skolhuvudmän. Ett flertal projekt pågår inom ämnena svenska som andraspråk och modersmål.

Stockholms universitet (Niclas): Inga tillägg till rapporten.

Stockholms universitet (Jenny): Pågående utlysningar, vilket är positivt. Arbetet pågår att ta fram kursplan för lärare i yngre år. Spännande att fundera på vad som är viktigt. Man tittar på VFU och hur/om lärare ska få erfara undervisning av SVA. Institutionen får uppdrag att ta fram ämnesspecifika instruktioner för kursplan i olika ämne – dessa kan få stora konsekvenser för SVA och modersmål vilket är viktigt att bevaka. Notera att dessa ”ämnesspecifika instruktioner” är en ny nivå av text.

Stockholms universitet (Karin): Symposium-boken kommer ut innan jul. Det kommer att erbjudas läsecirklar kring skönlitteratur och konferenser runt om i landet. NC fick tidigare många uppdrag om SKUA, men nu handlar det mesta om SVA. Uppdrag involverar olika nivåer- oftast organisationsfrågor.

Uppsala Kommun: inga tillägg

Uppsala universitet: Fler uppdrag på gång, även med ett SVA-perspektiv. Man har börjat med ett fokus på studiehandledning och matematik.

Avslutning före lunch

Rundan avslutas 12.05. Kort punkt före lunch: Det finns ett projekt på gång vid SU med artiklar på gång om barn med migrationsbakgrund och anpassad grundskola. Vad händer med dubbelt bristperspektiv?

Eftermiddag

- Karin Alvehus (rektor)
- Sanela Karabegovic (speciallärare i läs- och skrivutveckling)
- Sanna Johansson (logoped).

Presentation varvas med diskussion utifrån frågor som:

- Hur kan vi förstå och upptäcka språklig sårbarhet i skolans vardag?
- Vilka arbetssätt och strategier kan stötta elever i språklig sårbarhet?
- Vilken kompetens hos personalen är viktig?

Pass 1: Katrinelundsskolan

Sveriges största resursskola. Här är tydlighet avgörande. Första målet är att få bort streck, men sedan förstås också vidare. 70 % andel flerspråkiga elever, särskild bland de yngre, och majoriteten är pojkar – man vet inte riktigt vad det beror på. Målgruppskriterier: elever blir de som är i störst behov av stöd. Inget krav på diagnoser. Grundläggande krav på undervisning innebär bl.a. ,entorstid alla dagar. Skolororganisationen inbegriper sex biträdande rektorer som genom aktivt deltagande har hög elevkännedom. Även EHT utgör stort team, och kvalitetsarbetet sker elevnära (KEBU).

Pass 2: Språklig sårbarhet

Språklig sårbarhet är inte en diagnos utan snarare ett begrepp: här är miljöns betydelse avgörande. Det handlar om situation: ALLA kan hamna där, men vissa är mer benägna att hamna där. Finns många olika anledningar. Språkliga svårigheter kan bl.a. kopplas till autism, adhd, intellektuell funktionsnedsättning, hörselnedsättning, språkstörning.

Vad är språkstörning (DLD, developmental language disorder)? DLD påverkar expressiv och impressiv språkförmåga. 1 av 15 har språkstörning. 1–2 % har grav språkstörning. DLD är ärftligt. Form-, innehåll- och användning är kategorier för att beskriva ev. problem med språk. DLD kan vara specifik språkstörning, en generell språkstörning eller en grav språkstörning. N.B. Vardagsspråk behöver inte vara orsak till språklig sårbarhet, utan snarare skolspråk eller ämnesspråk. Svårigheterna förändras över tid, och det är inte ovanligt att ha flera svårigheter samtidigt. Språkstörning kan medföra andra svårigheter, t.ex med exekutiva funktioner. Testerna för är gjorda för en enspråkig kontext, vilket riskerar att leda till både överdiagnostisering och underdiagnostisering hos flerspråkiga elever. Man bör använda dynamisk utredning snarare än standardiserade språktester med flerspråkiga elever.

Pass 3: Arbetssätt i ett språkligt tillgängligt klassrum

Visuellt stöd är avgörande. Olika typer av visuella stöd, som fyller olika syften, kombineras:

- Strukturstöd (vad)
- strategistöd (hur)
- kommunikationsstöd (impressivt och expressivt för att underlätta kommunikation.)

Exempelvis används bilder och tabeller för att förklara olika typer av samband och processer, liksom skrivmallar. Det är avgörande med återkommande förutsägbara rutiner, och med kongruens mellan bild och text. Stort fokus läggs på lässtrategier och studieteknik, inte minst för att utveckla elevernas ordförråd.

Slutsats

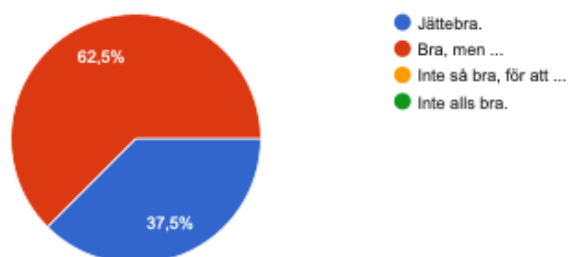
Gruppen är sugen att fortsätta samtala kring de olika perspektiv och aspekter som kom fram under eftermiddagen. Det upplevs som positivt att bjuda in externa, men kanske kan vi fundera kring hur tiden kan användas på bästa sättet? Kanske en längre diskussions del hade varit önskvärt?

Utvärdering av upplägget med externa gäster

Efter träffen genomfördes en utvärdering, se nedan. Generellt tyckte vi att det var trevligt och givande med de externa gästerna. Vissa delar var dock mer givande än andra. Nivån hade kunnat anpassas bättre till vår grupp, och det borde ha funnits mer tid till diskussion.

Vad tyckte du om upplägget?

8 svar

Utveckla gärna!

8 svar

Just den här gången hamnade eftermiddagen mycket i klassrummet, det var intressant, MEN jag tycker att det hade varit mer givande att problematisera lite runt flerspråkighetsaspekterna än att lyssna till en genomgång av hur skolan utvecklat sin tillgängliga undervisning.

Bra och intressant presentation av rektor, lärare och logoped men det hade varit givande om vi haft tid att diskutera vidare i FLIS gruppen utifrån våra olika perspektiv.

Bra med tema. Även om ämnet inte "fångade" mig denna gång. Men bra princip.

att ni bjöd in gästföreläsare, men dragningen gav upphov till många frågor och vi kan se att det finns ett stort behov av att synliggöra andraspråksperspektivet inom denna skolform. Vi hade behövt tid för att få reflektera och samtala med föreläsarna. Förslag är att nästa heldag ha inspel utifrån med reflektion på förmiddagen.

Fel nivå på eftermiddagens föreläsningar. Om vi hade haft möjlighet att skicka frågor först hade vi kunnat ha en helt annan diskussion (kanske). Ämnet är mycket intressant och vi behöver veta mer om arbetet med flerspråkiga elever som hamnar på resursskolan.

Det var bra att ni bjöd in några till mötet. Det tycker jag att vi ska fortsätta med. Vi som grupp skulle ha haft en timmes diskussionstid efter resursskolans besök. Besöket väckte många tankar och frågor som vi skulle kunna fånga upp i mars när vi ses. Specdiskursen är väldigt stark i grundskolan och påverkar i hög grad hur sva-ämnet organiseras och hur man ser på andraspråkseleverna. Vi var ett gäng på tåget hem som hade livliga diskussioner i biströn.

Kul med föreläsare som man annars inte hade stött på!

Jag tyckte att det var bra med en lagom lång runda i början. Det var bra och intressant med ett gästspel, men det skulle ha funnits utrymme för diskussioner mer än under fikapausen. Jag tyckte att dagen gick så fort, det var för lite tid för samtal med varandra.